

FÖRBEREDANDE ÅTGÄRDER FÖR OCH DRIFT VID EVENTUELL STÖRNING I GASNÄTET

Utvecklat under hösten 2023 av en arbetsgrupp tillsatt av Gaspoolen. Arbetsgruppen bestod av representanter från Försörjningsberedskapscentralen, Gasgrid Finland Oy och Gasföreningen i Finland. Slutfört med kommentarer från Gaspoolen den 4 december 2023.

Den utarbetade anvisningen baserar sig ursprungligen på a) Kaasun toimitusvarmuuden ennaltaehkäisy- ja hätäsuunnitelma (plan för förebyggande åtgärder och krisplan för tryggnad av gasförsörjningen), 16.6.2023, Försörjningsberedskapscentralen samt b) Varautuminen ja toiminta mahdollisessa maakaasun toimintahäiriössä (beredskap och verksamhet vid eventuella driftstörningar i naturgasförsörjningen), Oljepoolskommittén, Naturgassektionen 7.10.2013 VATO-arbetsgruppen

1. BEREDSKAP FÖR EVENTUELLA DRIFTSTÖRNINGAR I GASNÄTET

Bakgrund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas antogs den 25 oktober 2017. Enligt förordningen ska ansvaret för försörjningstryggheten för gas delas mellan gasföretagen, medlemsstaterna, särskilt genom deras behöriga myndigheter, och kommissionen, inom deras verksamhetsområden och inom ramen för deras befogenheter. I Finland utnämnde arbets- och näringsministeriet (ANM) i slutet av 2010 Försörjningsberedskapscentralen (FBC) till behörig myndighet.

Planen för förebyggande åtgärder och krisplanen för tryggande av gasförsörjningen har uppdaterats 2023. Gasmarknaden i Finland öppnades för konkurrens 2020 och försörjningstryggheten för gas i Finland baserar sig på den LNG som levereras utöver rörledningsgasen. LNG importeras till Finland (och Baltikum) via en stor flytande importterminal som hyrs i Ingå sedan början av 2023, en mindre importterminal som färdigställdes i Fredrikshamn 2022 och/eller en stor importterminal i Klaipeda i Litauen och via de baltiska rörledningsförbindelserna. Det baltiska gasnätet är fortfarande kopplat till de polska och övriga europeiska gasnäten. Utöver diversifieringen av leveransrutterna stöds försörjningstryggheten för gas i Finland av en minskande efterfrågan på gas.

Förordningen om försörjningstrygghet för gas

När det gäller den leveransnorm som fastställs i förordningen om försörjningstrygghet för gas kan efterfrågan hos skyddade kunder i Finland tillgodoses i alla tre situationer som överensstämmer med normen. Åtgärder enligt den förebyggande plan som fastställs i förordningen om försörjningstrygghet för gas används i stor utsträckning i Finland. Försörjningsberedskapscentralen, den systemansvariga innehavaren av gasöverföringsnätet Gasgrid Finland Oy, samt importörerna av gas, särskilt av LNG, spelar en viktig roll när det gäller ansvaret för förebyggande åtgärder, men även myndigheterna deltar i förebyggande åtgärder. Alla förebyggande åtgärder på nationell nivå är marknadsbaserade. De förebyggande åtgärderna har delats in i olika kategorier. De identifierade kategorierna är:

1. Tillförlitliga och välfungerande överföringsnät
2. Säkerhetsåtgärder vidtagna av innehavaren av överföringsnätet
3. Beredskap för skador på rör, anordningar och komponenter
4. Åtgärder i anslutning till bränslelogistik
5. Infrastrukturprojekt
6. Beredskapsanvisningar och beredskapsansvar
7. Kommunikation till stöd för förebyggande åtgärder
8. Incitament och sanktioner
9. Samarbete inom statsförvaltningen
10. Internationellt samarbete
11. Internationella beredskapsåtgärder

Under dessa huvudkategorier finns det ytterligare fastställda detaljerade förebyggande åtgärder.

Leveransnorm och skyddade kunder

I enlighet med leveransnormen i förordningen om försörjningstrygghet för gas ska den behöriga myndigheten kräva att de gasbolag som den har fastställt vidtar åtgärder för att säkerställa leverans av gas till skyddade kunder i medlemsstaten i följande tre situationer:

- a) Extrem temperatur under en toppperiod på sju dagar som enligt statistisk sannolikhet inträffar vart 20:e år.
- b) Vilken som helst period på 30 dagar under vilken efterfrågan på gas är exceptionellt stor och som enligt statistisk sannolikhet inträffar vart 20:e år.
- c) En period på 30 dagar med störningar i den största enskilda gasinfrastrukturen under genomsnittliga vinterförhållanden.

Med **kunder som är skyddade** enligt gasmarknadslagen (25.8.2017/587, uppdatering 16.2.2023/171) avses i Finland:

- 1) Alla hushållskunder som är anslutna till gasdistributionsnätet.
- 2) Små eller medelstora företag inom livsmedelsindustrin som är anslutna till gasdistributionsnätet, om de inte kan byta gas mot andra bränslen eller energikällor.
- 3) Tjänster avseende hälso- och sjukvård, grundläggande socialvård, nödsituationer, säkerhet, utbildning eller offentlig förvaltning som är anslutna till gasdistributions- eller gasöverföringsnätet.

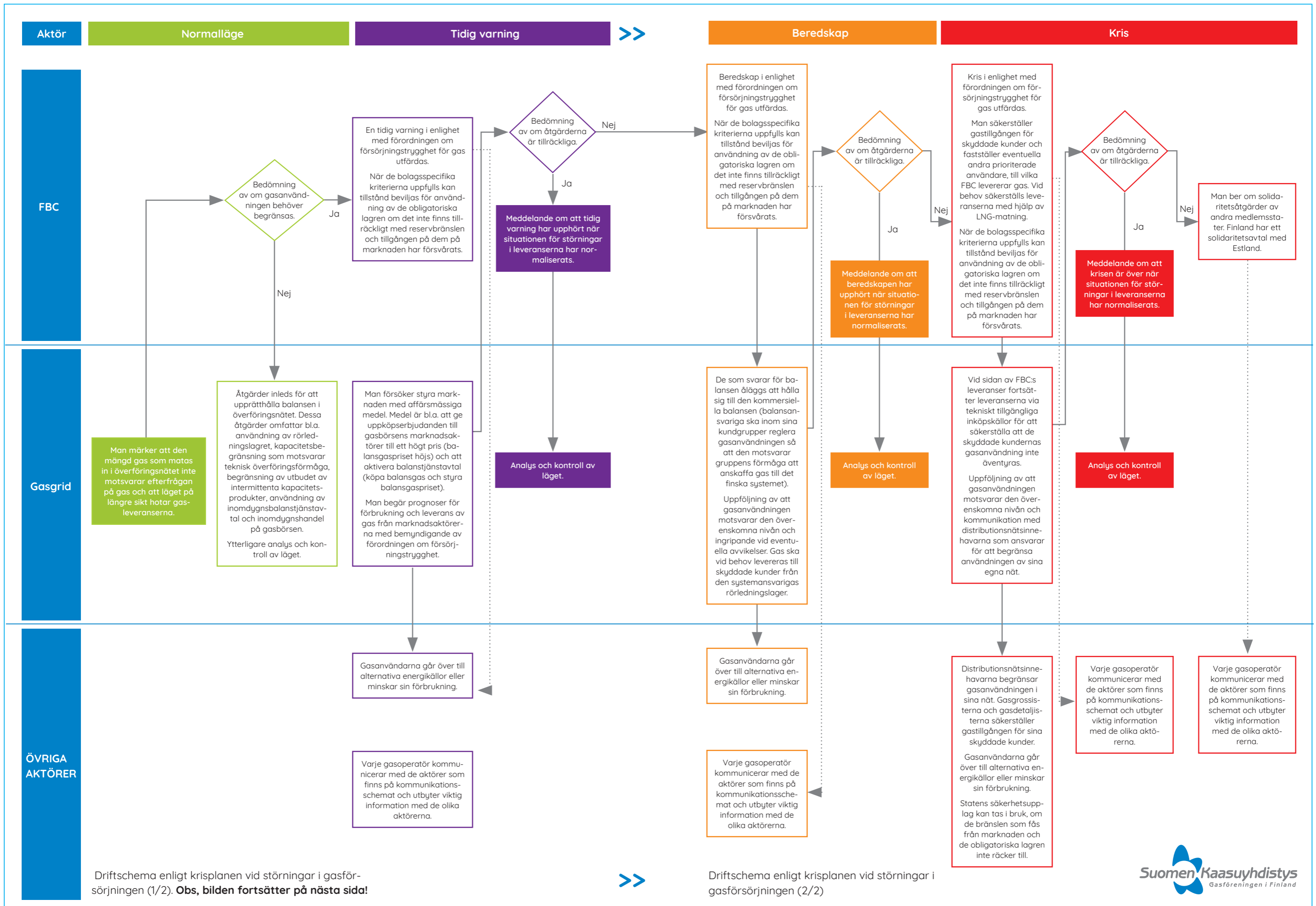
2. ÅTGÄRDER VID EVENTUELL LEVERANSSTÖRNING

I förordningen om försörjningstrygghet för gas fastställs tre krisnivåer (tidig varning, beredskap och kris). I händelse av störning i gasförsörjningen är det alltid den myndighet eller aktör som leder situationen som ansvarar för kommunikationen och informationen. De aktörer som leder den nationella krishanteringen och kommunikationen i Finland är i första hand Försörjningsberedskapscentralen, en separat krisledningsgrupp och innehavaren av gasöverföringsnätet Gasgrid Finland Oy.

När den mängd gas som matas in i överföringsnätet inte motsvarar efterfrågan på gas och läget på längre sikt hotar gasleveranserna, inleds ett driftschema i enlighet med krisplanen i förordningen om försörjningstrygghet för gas.

1. Om krisledningsgruppen identifierar en situation som kan leda till beredskap eller ett behov av att begränsa gasanvändningen, utlyser FBC en tidig varning, varvid Gasgrid Finland fortsätter att styra marknaden med kommersiella medel men använder en kraftigare prisstyrning av balansgasen än normalt, så att gasanvändarna uppmuntras att övergå till alternativa energikällor eller minska sin förbrukning på något annat sätt eller öka importen från tillgängliga leveranskanaler.
2. Dessutom kan FBC på alla krisnivåer, från och med tidig varning, när de bolagsspecifika kriterierna uppfylls ge det aktuella bolaget tillstånd att använda sina obligatoriska lager om tillgången på bränslen som ersätter gas på marknaden har försvarats och bolaget inte kan skaffa tillräckligt med ersättande bränsle.
3. Om åtgärderna på nivån tidig varning inte räcker, utlyser FBC beredskap. I så fall förordnar Gasgrid Finland vid behov balansansvariga att hålla sig till sina kommersiella balanser och följer upp att den faktiska gasanvändningen motsvarar upphandlingens volym. De skyddade kunderna ska vid behov förses med gas från innehavaren av överföringsnätets rörledningslager.
4. Om åtgärderna på nivån beredskap inte är tillräckliga utlyser FBC kris, varvid gasgrossisterna och gasdetaljisterna så länge som möjligt säkerställer gastillgången för sina kunder. De aktörer som fortfarande har kapacitet att mata in sin kommersiella gas på marknaden kan fortsätta att bedriva sin verksamhet. För andra, utom skyddade kunder, säkerställs att användningen avslutas, vid behov genom att ventilerna stängs. Vid kris säkerställer FBC i första hand gastillgången för skyddade kunder och fastställer eventuella andra prioriterade användare till vilka gas kan levereras. Vid behov säkerställs leveranserna till skyddade kunder med hjälp av LNG-matning.
5. Om alla krisåtgärder har vidtagits och de ändå inte är tillräckliga för att möta den rådande försörjningsstörningen, kan FBC som sista punkt i driftschemat vädja till andra EU-länder om införande av solidaritetsåtgärder. I praktiken innebär detta att man ber om solidaritet från Estland, som Finland har ett gällande avtal om solidaritet med.

Driftschema enligt krisplanen vid störningar i gasförsörjningen (1/2). **Obs, bilden fortsätter på nästa sida!**

Driftschema enligt krisplanen vid störningar i gasförsörjningen (2/2)